

'Zonder IKB Rund krijgen knoeiers weer een kans'

INTRO: De PVE vrezen een opleving van het gebruik van groeihormonen. Tenminste, als het ministerie voet bij stuk houdt met ingrijpende aanpassingen bij de controle op verboden stoffen.

AUTEUR: Hans Siemes

TEKST:

De controles van SKV en KCR en de IKB-regelingen voor runderen en kalveren liggen onder vuur. Deze zelfcontroleregelingen zijn gebaseerd op PVE-verordeningen (Productschappen Vee, Vlees en Eieren). Daardoor doen nagenoeg alle veehouders min of meer verplicht mee aan IKB. Vleesveeouders kunnen kiezen tussen vrijwillige deelname aan IKB met een controle van enkele tientallen euro's per jaar of het zogeheten verzwaard regime met controlekosten die tot E5.000 à E10.000 oplopen. De keus voor IKB ligt voor de hand. Melkveeouders doen via KKM mee aan IKB Rund en de daarbij behorende controles. Voor kalverhouders schrijven de integraties en slachterijen deelname aan IKB voor.

Belangrijk bestanddeel van de IKB-regelingen is het steekproefsgewijs houden van controles op groeihormonen en andere stoffen. Het ministerie wil af van het verplichtende karakter. Brussel schrijft een zelfcontrolesysteem voor. In de ogen van het ministerie wil dat zeggen dat veehouders echt vrijwillig kunnen kiezen of ze meedoen aan controles of niet. Dat moet de overheid of een semi-overheid zoals een productschap niet verplichten, oordeelt het ministerie. „Onbegrijpelijk“, vindt secretaris Jos Jongerius van de PVE het gezaag aan de poten van IKB en aan de controles.

Wat gaat er mis?

„We hebben de afgelopen jaren nauwelijks problemen met verboden stoffen. Heel af en toe vinden we wat, maar de straffen zijn zo draconisch dat veehouders het wel uit hun hoofd laten om naar dat soort stoffen te grijpen. De huidige werkwijze heeft veel succes en weinig problemen. Als je overstapt op een vrijwillige regeling zullen veel veehouders netjes blijven werken, maar niet allemaal. 98 procent van de sector is van goede wil, maar je hebt risicogroepen, knoeiers die het met de regels niet zo nauw nemen. Zij kunnen het voor alle bedrijven in de sector bederven. Het mag niet zo zijn dat een paar procent het hele imago van de veehouderij en het vlees in de waagschaal stelt.

Zonder IKB Rund krijgen knoeiers weer een kans. Met de huidige werkwijze hebben we dat afgedicht. Het ministerie moet maar eens aangeven hoe ze die risicogroepen in de greep wil houden.”

Veehouders werken toch liever vrijwillig, dan in het keurslijf van regelingen? Zo raar is de opstelling van het ministerie niet.

„Best, maar je zult toch de zaak helemaal moeten dichttimmeren. Het risico is anders veel te groot. Daar heeft het ministerie geen goed antwoord op, terwijl juist daar de schoen wringt. Je ziet het met de dioxine-affaire. Er hoeft maar bij een paar bedrijven wat fout te gaan en de hele sector heeft er last van. We hebben daarover intussen met het ministerie stevige gesprekken gevoerd. Het is te hopen dat ze het nu ook oppikt.”

De overheid kan toch zelf gaan controleren?

„Dan zal de overheid zelf met urine-vangers langs de bedrijven moeten. Controleren van karkassen door de RVV in de slachterij werkt niet, want daar stel je niets vast. Het is net doping in de wielrennerij. Je moet onverwacht op de bedrijven binnenvallen. Af en toe doet de AID dat. Je lacht je soms een kriebel als je die werkwijze vergelijkt met de systemen die wij in de loop der jaren met de SKV- en de KCR-controles hebben ontwikkeld. We hebben echt iets opgebouwd, miljoenen geïnvesteerd. Je moet wel heel goed nadenken, voordat je dat opheft. Dan moet je absoluut zeker zijn dat er iets soortgelijks in de plaats komt voor de risicogroepen. Hoe vang je ze als de regeling vrijwillig wordt?”

Het gedoe met groeihormonen en verboden stoffen steekt de kop weer op?
„Precies. Daarom is de sector er veel aan gelegen om een deugdelijk systeem in de benen te houden. We vrezen anders voor het imago van de sector.”

Geldt dat risico zowel voor de kalverhouderij als de rundveehouderij?
„Bij het blank kalfsvlees zullen de integraties wel zorgen dat er controles blijven. Daar gaat niet zo veel fout. De bedrijven willen de controle en IKB in de benen houden. Bij rosé ligt dat al anders en lastiger. Daar zijn de banden in de keten veel minder hecht, net als bij vleesvee. Het is moeilijk denkbaar en ook niet te verwachten dat bijvoorbeeld de slachterijen de controles dwingend gaan opleggen aan hun leveranciers. Dat krijg je niet voor elkaar met ook nog eens een schakel als de handel er tussen.”

Als de controles op verboden stoffen eruit gaan, valt de bodem uit IKB Rund. Er blijft weinig anders over. De volgende stap is het verdwijnen van de verplichte deelname. Wat gaat er dan gebeuren?

„Een deel van de melkveehouders haakt mogelijk af. Misschien wel driekwart. Door de steekproefsgewijze controle komen de controleurs maar één keer per acht jaar op de bedrijven. Ga daar maar eens uitleggen dat ze ieder jaar tientallen euro's moeten betalen voor IKB en controles. Dat werkt niet.”

En in de vleesveehouderij?

„Vleesveeouders hebben via IKB veel vaker met controles door de KCR te maken. Ze zijn ook gefocust op de afzet van kwalitatief en veilig vlees. Het besef is er dat er garanties gegeven moeten worden voor die veiligheid. Vleesveeouders blijven meedoen aan IKB en aan controles. Geen 100 procent, maar het zit er wel dichtbij.”

Wat is opgebouwd met IKB Rund?

„IKB Rund garandeert naast goed transport vooral voedselveiligheid en controle op verboden stoffen. Daarover kun je garanties afgeven. De markt pakt dat ook als zodanig op tot en met de retail. Die vraagt naar deze garanties.”

Dat komt dadelijk met die vrijwillige controles op de tocht te staan?

„Inderdaad. Je zult regels moeten hebben, zodat iedereen in de sector zich ook aan de afspraken houdt. Als de verplichte controle eruit gaat, loop je risico. Het ministerie kan op dit moment niet aangeven hoe ze dat met die vrijwillige zelfcontrole oplost.”

Brussel krijgt vaak de schuld van wijzigingen die moeten worden doorgevoerd. Is Brussel de boosdoener of het ministerie?

„Van Brussel mogen we gewoon zo doorgaan. Het ministerie voert erg formele, juridische redenen aan door te stellen dat zelfcontrole inhoudt dat je vrij moet kunnen kiezen. Strikt naar de letter klopt dat ook, maar daarbij verliest ze de praktijk uit het oog.”

Kader bij artikel:

Wijziging op zijn vroegst vanaf 2006

Als er een wijziging komt rond IKB en de hormooncontroles, is dat op zijn vroegst in 2006. In een recente conceptnota geeft LNV haar visie op het toezicht op zelfcontrole. Nog voor het eind van het jaar komt er een definitieve nota. De Tweede Kamer moet zich daarover dan in de eerste helft van het komende jaar uitspreken. Dan duurt het zeker tot het eind van het jaar voordat een wijziging kan worden doorgevoerd. Als die er al komt. Bij IKB Rund speelt ook de kwestie van KKM voor de melkveehouderij. Via KKM is deelname aan IKB Rund geregeld. Een landelijke KKM-regeling mag niet meer. De zuivelondernemingen gaan nu zelf aan de slag. Hoe ze IKB Rund hierin vervlechten is nog niet duidelijk. Voor 2005 blijft deelname voor melkveeouders verplicht.

Kader bij artikel:

Profiel

Naam: Jos Jongerius (56).

Functie: Algemeen secretaris Productschappen Vee, Vlees en Eieren (PVE).

Voorzitter van de controle-instantie SKV voor de kalverhouderij en binnen de PVE eindverantwoordelijk voor KCR voor de rundveehouderij.